

tưởng cũ rích của mình, chẳng động đến các bà làm gì cho tội nghiệp.

Còn chị Tuyền ư? Người ta thường nói "giặc bên Ngô, không bằng bà cô bên chồng". Giặc bên Ngô ở đâu không biết chứ bà cô bên chồng của em thì lại là tuyệt vời. Em chưa bao giờ có cảm giác đó là chị em chồng mà vẫn cảm thấy chị là chị gái em, cũng như các con em nó chưa bao giờ phân biệt được mẹ Tuyền hay mẹ Lệ, mẹ nào đáng yêu hơn mẹ nào, nó chưa phân biệt được mẹ già hay mẹ trẻ, mẹ nào đáng quý hơn mẹ nào. Em đã bắt chúng gọi bằng "già" cho phải đạo, nhưng chúng vẫn cứ thích gọi bằng mẹ hơn, "mẹ Tuyền" hay mẹ già. Chị Tuyền cũng thích các cháu gọi bằng mẹ xưng con, chị cũng chẳng bao giờ gọi em bằng mợ, một điều em hai điều em và ngược lại em cũng thế. Trừ lúc ốm đau mới phải ngủ riêng, còn thông thường hai mẹ hai con vẫn ngủ chung một giường, trừ thằng cu sau này thích ngủ với bà, còn con Thanh vẫn ngủ chung với hai mẹ, cùng đùa vui như nấc nẻ với nhau.

Chẳng có chuyện gì mà hai chị em không to nhỏ với nhau, kể cả chuyện chồng cũ của chị cứ muốn kéo chị về với anh ta, nhưng chị một mực từ chối, kể cả chuyện anh Tùng nhờ cả chị làm mối em dâu cho anh, lại cả chuyện anh Hảo người yêu

cũ của chị mỗi lần về thăm quê, chị lại lên nhà anh ở xóm đầu làng ngủ với anh suốt đêm.

Có phải chăng vì chị cũng là cảnh "hồng nhan bạc phận" chị đã phải trải qua một cuộc đời đau khổ, những mối tình đắng cay, nên chị rất thông cảm với hoàn cảnh của em và thương em. Có phải chăng hoàn cảnh của em cũng éo le như hoàn cảnh của chị nên chị phải luôn luôn động viên an ủi và giúp đỡ em trong cuộc sống, chị không những không xét nét và ngăn cấm em như bà mẹ chồng, cũng không bao vây khống chế em như bà mẹ đẻ, mà còn đồng tình và che chở cho em khi em phải gặp gỡ người tình, mà đôi khi không thể tránh được, chị bảo:

- Em còn trẻ khỏe lại đẹp, không thể yên được đâu, đến chị cũng chả yên được, huống là em, nhưng có điều phải kín đáo, đi lại ít thôi và đừng để lại hậu quả gì mà thêm tội!

Chị còn bày cho em cách tránh thai theo sách hướng dẫn sinh đẻ có kế hoạch, mà dạo đó chưa phổ biến rộng rãi để nếu "Nhỡ ra còn biết mà tránh". Riêng chị thì vô tư, chị muốn kiếm một đứa con mà chẳng người đàn ông nào cho chị được. Tội nghiệp chị!

Tuy nhiên khi em hỏi thăm dò ý kiến chị việc anh Tùng muốn cưới em thì chị lại nói là "lấy nó được", "nên lấy nó" nhưng trong bụng chị lại không

muốn cho em đi lấy chồng. Thế mới lạ chứ? Tại sao?.

Mãi sau này em mới suy ra, phải chăng vì nếu em đi lấy chồng thì chị sống với ai đây? Mẹ già ai nuôi, ai trông nom cơ nghiệp này. Chị vẫn có thể trông nom được, có thể nuôi chị và thậm chí nuôi các cháu được nhưng tại sao lại dồn trách nhiệm cho chị, một cô gái già không chồng độc thân? Lại nữa, nếu em đi lấy chồng thì chị mất hẳn một cánh tay, hàng ngày dẫu sao vẫn có chị có em, như một người tri kỷ, nay bị hẫng chị thấy thiếu vắng, đã cô độc lại càng thêm cô độc? Hơn thế nữa, hai đoá hồng, một lớp trước một lớp sau, hai người đã cùng chung số phận, mà tại sao bây giờ em lại có chồng hạnh phúc, chị lại không chồng, không hạnh phúc?

Mặc dầu chị có những ghen tuông nhỏ nhen tâm thường của đàn bà con gái thế đấy, nhưng em vẫn yêu quý chị, và cũng khó mà thoát khỏi vòng tay âu yếm của chị để đi lấy chồng.

Ngay cả những đứa bạn cùng cảnh vợ liệt sỹ như em, cũng có cái tính ghen tuông ích kỷ nhỏ nhen như chị Tuyền mà thôi. Đã không chồng thì không cho vui, chứ thấy người ta có hạnh phúc, hơn mình thì không thể chịu được, không chịu được thì phá, phá để trả thù đời đã gây cho mình đau khổ, thế thôi! Ôi, cá tính ghen tuông đố kỵ của

bọn đàn bà chúng em sao mà tâm thường thế. Chắc hẳn sau này, khi hết thời xuân sắc, thì em cũng chẳng hơn gì chúng nó, chẳng hơn gì chị Tuyến phải không anh?

Ấy là giai đoạn đầu khi mới mười chín, hai mươi tuổi em có ý định đi bước nữa thì gặp trở ngại "con còn nhỏ" chưa được cứng cáp, và chưa hết tang chồng. Đến khi con cứng cáp, hết tang chồng thì lại cái "danh dự gia đình" và "Đầu tàu gương mẫu" ấy cản trở. Sau đó là lý do phải nuôi con cho chúng ăn học nên người đã rồi mới đi được. Lúc em hai năm, hai sáu tuổi các cháu đã khôn lớn, học hành vào nề nếp lại có thời cơ đi lấy chồng thì đùng một cái bà mẹ chồng chết, em phải đảm nhiệm toàn bộ gia đình này. Hết tang mẹ chồng lại đến tang mẹ đẻ, những người yêu em muốn lấy em, mà em ưng ý lại lần lượt bị em từ chối vì những "lý do chính đáng"! như thế. Tuy vậy em vẫn còn nuôi hy vọng, em phải có chồng, phải có một tấm chồng hẳn hoi, không thể sống với những người tình nhút nhát và thiếu trách nhiệm được. Nhất là khi em được tin anh cũng đã hy sinh, thì em chẳng còn chút niềm tin mong manh nào nữa. Trước đây tuy biết rằng, em đã phản bội anh, chẳng còn xứng đáng với anh nữa, nhưng em vẫn có ý muốn chờ, dù biết rằng anh sẽ hắt hủi bỏ